

KURVINTEGRALER

Låt $f(x, y, z)$ vara en koninuerlig funktion och låt $\mathcal{C}: \mathbf{r} = \mathbf{r}(t) = x(t)\mathbf{i} + y(t)\mathbf{j} + z(t)\mathbf{k}$, $t \in [a, b]$, vara en glatt kurva i rummet (dvs $\mathbf{r}'(t)$ är kontinuerlig och $\neq 0$ för alla t).

Med *kurvintegralen* av $f(x, y, z)$ över (eller längs) kurva $\mathcal{C}$ menas integralen

$$\int_{\mathcal{C}} f(x, y, z) ds = \int_a^b f(\mathbf{r}(t)) \|\mathbf{r}'(t)\| dt.$$

Om $\mathcal{C}$ är styckvis glatt kurva dvs består av bitar $\mathcal{C}_1, \mathcal{C}_2, \dots, \mathcal{C}_n$ "hopklistrade" vid ändpunkterna och som var och en är glatta kurvor, så definierar man kurvintegralen som summan

$$\int_{\mathcal{C}} f(x, y, z) ds = \int_{\mathcal{C}_1} f(x, y, z) ds + \dots + \int_{\mathcal{C}_n} f(x, y, z) ds.$$

Vet att längden av $\mathcal{C}$ ges av

$$\int_{\mathcal{C}} ds = \int_a^b \|\mathbf{r}'(t)\| dt.$$

Låt F vara ett kontinuerligt vektorfält i planet: $F(x, y) = f(x, y)\mathbf{i} + g(x, y)\mathbf{j}$ med definitionsmängd D (enöppen mängd). Om $\mathcal{C}$ är en orienterad glatt kurva i D med parameterframställningen $\mathbf{r} = \mathbf{r}(t) = x(t)\mathbf{i} + y(t)\mathbf{j}$, $a \leq t \leq b$ så kallas uttrycket

$$\int_a^b F(\mathbf{r}(t)) \cdot \mathbf{r}'(t) dt = \int_a^b (f(x(t), y(t))x'(t) + g(x(t), y(t))y'(t)) dt$$

för *kurvintegralen av fältet* F längs kurvan $\mathcal{C}$.

Den betecknas $\int_{\mathcal{C}} F \cdot d\mathbf{r}$ eller $\int_{\mathcal{C}} f dx + g dy$. I det senare fallet talar vi också om *kurvintegralen av differentialformen* $f dx + g dy$.

Om $\mathcal{C}$ är styckvis glattkurva med glatta bitar $\mathcal{C}_1, \mathcal{C}_2, \dots, \mathcal{C}_n$ definieras kurvintegralen som

$$\int_{\mathcal{C}} F \cdot d\mathbf{r} = \int_{\mathcal{C}_1} F \cdot d\mathbf{r} + \dots + \int_{\mathcal{C}_n} F \cdot d\mathbf{r}.$$

Om kurvan $\mathcal{C}$ är sluten kallas ofta kurvintegralen för cirkulationen av F runt $\mathcal{C}$ och betecknas $\oint_{\mathcal{C}} F \cdot d\mathbf{r}$.

Vi har $\mathbf{r}'(t) dt = \frac{\mathbf{r}'(t)}{\|\mathbf{r}'(t)\|} \|\mathbf{r}'(t)\| dt = \hat{\mathbf{T}} ds$, där $\hat{\mathbf{T}}$ är enhetstangenten till kurvan, $ds = \|\mathbf{r}'(t)\| dt$ är båglängdselementet. Vi har alltså

$$\int_{\mathcal{C}} F \cdot d\mathbf{r} = \int_{\mathcal{C}} F \cdot \hat{\mathbf{T}} ds.$$

Låt D vara ett öppet område i planet eller rummet. D kallas *sammanhängande* om varje par av punkter P och Q i D kan bindas samman med en kontinuerlig kurva som ligger helt i D .

Ett område D kallas *enkelt sammanhängande* om varje enkel sluten kurva kan kontinuerligt dras samman till en punkt utan att lämna D under sammandragningen.

En kurva för vilken begynnelsepunkt och slutpunkt sammanfaller kallas *sluten*. Om en sluten kurva för övrigt inte skär själv kallas den *enkel*.

Sats 15.4.1 Låt D vara ett öppet sammanhängande område och låt F vara ett glatt vektorfält definierat på D . Då är följande tre utsagor ekvivalenta:

- F är konservativt i D .
- $\oint_{\mathcal{C}} F \cdot d\mathbf{r} = 0$ för varje sluten styckvis glatt kurva $\mathcal{C}$ i D .
- Om $\mathcal{C}_1$ och $\mathcal{C}_2$ är två styckvis glatta kurvor i D med gemensamma start- och slutpunkter så är

$$\int_{\mathcal{C}_1} F \cdot d\mathbf{r} = \int_{\mathcal{C}_2} F \cdot d\mathbf{r}.$$

Om F är konservativt med potential ϕ och $\mathcal{C}$ är en styckvis glatt kurva med startpunkt P_0 och slutpunkt P_1 så är

$$\int_{\mathcal{C}} F \cdot d\mathbf{r} = \phi(P_1) - \phi(P_0)$$

.